

**UCHWAŁA NR XXI/144/2026
RADY POWIATU GRODZISKIEGO**

z dnia 27 stycznia 2026 r.

**w sprawie uchwalenia Planu Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego
na lata 2026-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2) i art. 12 pkt 11) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) oraz art. 6 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461 ze zm.) Rada Powiatu Grodziskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Plan Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego na lata 2026-2030, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Grodziskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Sebastian Skrzypczak

Plan Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego na lata 2026-2030

Wprowadzenie

Jednym z kluczowych zadań samorządu powiatowego jest podejmowanie działań w zakresie promocji i ochrony zdrowia o charakterze ponadgminnym, a także zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. W ramach tego zadania samorząd podejmuje działania obejmujące w szczególności:

- tworzenie odpowiednich warunków dla sprawnego funkcjonowania systemu ochrony zdrowia,
- diagnozowanie potrzeb zdrowotnych społeczności lokalnej oraz identyfikowanie czynników wpływających na ich zmianę,
- opracowywanie, wdrażanie i monitorowanie efektów programów polityki zdrowotnej, odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby i stan zdrowia mieszkańców,
- wspieranie oraz koordynowanie inicjatyw w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej prowadzonych w ramach lokalnej wspólnoty samorządowej,
- inspirowanie działań sprzyjających kształtowaniu postaw prozdrowotnych oraz budowaniu indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie,
- podejmowanie wszelkich innych działań wynikających z aktualnych potrzeb zdrowotnych społeczności powiatu.

Przedmiotowy dokument stanowi wyraz realizacji powyższych zadań i określa strategiczne kierunki działań organów administracji samorządowej w obszarze ochrony zdrowia, mających na celu poprawę stanu zdrowia mieszkańców Powiatu Grodziskiego oraz podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

I. Podstawowe definicje i pojęcia

1. **Zdrowie** - według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) to: stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub niepełnosprawności. Definicja ta, podkreśla holistyczne rozumienie zdrowia jako złożonego i wielowymiarowego stanu, który umożliwia człowiekowi realizację jego potencjału życiowego oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Zdrowie to również zdolność do pełnienia ról społecznych, adaptacji do zmian środowiska i radzenia sobie z tymi zmianami.

We współczesnej koncepcji zdrowia podkreśla się także, że zdrowie jest:

- wartością – dzięki której każdy może realizować swoje aspiracje, zmieniać środowisko i radzić sobie z nim,
- zasobem – gwarantującym rozwój społeczeństwa,
- środkiem – do codziennego życia umożliwiającym lepszą jego jakość.

Fundamentalne warunki zapewniające zdrowie to: pokój, stabilny system ekonomiczny, odtwarzalne zasoby naturalne, globalne i lokalne bezpieczeństwo obejmujące bezpieczeństwo ekonomiczne, a także mieszkanie, żywienie, edukacja, zarobki, sprawiedliwość i równość społeczna.

Największe znaczenie i wpływ na zdrowie ma prognozowany styl życia, czyli świadome zachowania sprzyjające utrzymaniu i ochronie zdrowia. Pod tym hasłem kryją się:

- aktywność fizyczna,
- racjonalne żywienie,

- utrzymanie czystości ciała i otoczenia,
- zachowanie bezpieczeństwa,
- radzenie sobie ze stresem,
- poddawanie się profilaktycznym badaniom medycznym, itp.

2. Promocja zdrowia – zgodnie z ustawą o działalności leczniczej – to działania, które pozwalają jednostkom i całym społecznościom zwiększać kontrolę nad czynnikami wpływającymi na stan zdrowia, a tym samym poprawiać jego poziom. Obejmuje to propagowanie zdrowego stylu życia oraz wspieranie zarówno środowiskowych, jak i indywidualnych uwarunkowań sprzyjających zdrowiu.

Działania promocyjne w sferze zdrowia obejmują, m.in.:

- budowanie prozdrowotnej polityki społecznej,
- tworzenie środowisk sprzyjających zdrowiu,
- wzmacnianie działań zbiorowych (społecznych),
- rozwijanie umiejętności indywidualnych sprzyjających zdrowiu,
- reorientację służby zdrowia w kierunku promocji i profilaktyki.

Współcześnie jednym z podstawowych założeń promocji zdrowia jest aktywny udział społeczeństwa w diagnozowaniu problemów, a także w podejmowaniu decyzji dotyczących poprawy lub zmiany czynników wpływających na zdrowie. Do podstawowych działań promocji zdrowia zalicza się obecnie trzy nierozdzielnie połączone elementy:

- edukację zdrowotną,
- zapobieganie chorobom,
- lokalną politykę zdrowotną.

3. Profilaktyka zdrowotna – Profilaktyka zdrowotna to zespół działań i interwencji podejmowanych w celu zapobiegania powstawaniu chorób oraz ich komplikacji, zmniejszania ryzyka zachorowań, a także wczesnego wykrywania chorób w celu zapewnienia skutecznego leczenia i ograniczenia negatywnych skutków zdrowotnych. Profilaktyka obejmuje trzy poziomy: profilaktykę pierwotną (eliminuje czynniki ryzyka i wzmacnia odporność organizmu), profilaktykę wtórną (wcześniejsze wykrywanie chorób) oraz profilaktykę trzeciorzędową (minimalizacja skutków choroby i rehabilitacja). Jest integralnym elementem systemu ochrony zdrowia i strategii polityki zdrowotnej.

Prowadzenie działań profilaktycznych przynosi w krótszej lub dłuższej perspektywie wymierne korzyści w postaci:

- poprawy świadomości zdrowotnej populacji,
- zwiększenia zaangażowania społecznego,
- poprawy stanu zdrowia społeczeństwa,
- zwiększenia wykrywalności chorób we wczesnych stadium rozwoju,
- zmniejszenia ilości osób z powikłaniami chorób i trwałym inwalidztwem,
- zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów,
- zmniejszenia absencji chorobowej,
- obniżenia kosztów leczenia,
- mniejszych strat finansowych (zasiłki chorobowe, straty produkcyjne).

4. Edukacja zdrowotna – proces planowanego i systematycznego przekazywania wiedzy oraz kształtowania postaw i umiejętności sprzyjających podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących zdrowia przez jednostki i społeczności. Celem edukacji zdrowotnej jest zwiększenie świadomości na temat czynników wpływających na zdrowie, promowanie zdrowych zachowań, a także rozwijanie kompetencji niezbędnych do samodzielnego zarządzania swoim zdrowiem i korzystania z dostępnych usług ochrony zdrowia. Edukacja ta odbywa się w różnych środowiskach – szkolnych, zawodowych, społecznych – i jest niezbędna dla skutecznej realizacji polityki zdrowotnej.

5. Polityka zdrowotna – to część polityki społecznej, służącej zaspokajaniu potrzeb zdrowotnych. Opiera się na kilku głównych założeniach:

- rozeznaniu rzeczywistych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa,
- analizie sprawności działającego systemu opieki zdrowotnej, ocenie jego zasobów intelektualnych i materialnych, poziomu i jakości udzielanych świadczeń,
- uwzględnianiu potencjału i rezerw w zakresie postępu naukowego i technicznego medycyny,
- kalkulacji rzeczywistych kosztów leczenia,
- współodpowiedzialności za zdrowie społeczeństwa wszystkich sektorów mających bezpośredni i pośredni wpływ na promocję, zachowanie i ochronę zdrowia.

Polityka zdrowotna to nic innego jak wybór problemów priorytetowych dla danej społeczności, oparty na analizie celów, grup docelowych i środków działania jakie powinny zostać zastosowane.

II. Demografia

Powiat Grodziski został utworzony 1 stycznia 1999 roku w wyniku reformy administracyjnej kraju. Obszar powiatu obejmuje pięć gmin, w tym:

- a) trzy gminy miejsko-wiejskie: Grodzisk Wielkopolski, Rakoniewice Wielichowo,
- b) gminy o charakterze wiejskim: Granowo i Kamieniec.

Wśród 35 powiatów Województwa Wielkopolskiego, Powiat Grodziski znajduje się na 26 miejscu pod względem zajmowanego obszaru. Powierzchnia Powiatu Grodziskiego wynosi 642 km², co stanowi 2,15% ogólnej powierzchni Województwa. Gęstość zaludnienia wynosi 81 mieszkańców na km² powierzchni Powiatu.

1. Liczba ludności Powiatu Grodziskiego

Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności według zamieszkania Powiatu Grodziskiego na przestrzeni lat 2021-2024.

Powiat Grodziski – liczba ludności wg miejsca zamieszkania	2021	2022	2023	2024
Ogółem	51 535	51 626	51 560	51 489
Kobiety	25 746	25 871	25 950	25 925
Mężczyźni	25 955	26 101	25 610	25 564

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Z przedstawionej tabeli wynika, że na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba ludności kształtowała się na podobnym poziomie.

2. Przyrost naturalny

Poniższa tabela przedstawia urodzenia żywe, zgony oraz przyrost naturalny w latach 2021-2023.

Powiat Grodziski	urodzenia żywe			zgony			przyrost naturalny		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
	552	519	500	621	501	482	-69	18	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Z przedstawionej tabeli wynika, że na przestrzeni lat 2021-2023 urodzenia żywe, zgony kształtowały się na podobnym poziomie. Najniższy przyrost naturalny odnotowano w 2021 roku.

Liczba zgonów według przyczyn w Powiecie Grodziskim w latach 2021-2023.

Zgony według przyczyn	2021	2022	2023
Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	0	2	1
Nowotwory	115	127	111
Choroby krwi i narządów krwionośnych oraz niektóre choroby z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych	1	0	1
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	25	18	9
Choroby układu krążenia	181	146	200
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	9	9	6
Choroby układu oddechowego	31	29	21
Choroby układu trawiennego	27	22	23
Choroby układu kostnego, mięśniowego i tkanki łącznej	1	2	0
Choroby układu moczowo-płciowego	13	9	10
Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	3	0	0
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	2	0	0
Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	76	81	68
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	32	29	26
COVID-19	102	27	4
Pozostałe	3	0	2
RAZEM	621	501	482

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W Powiecie Grodziskim na przestrzeni lat 2021-2023 największą liczbę zgonów zanotowano z powodu chorób układu krążenia i chorób nowotworowych. W roku 2021 odnotowano największą liczbę zgonów z powodu COVID-19 związanych z wybuchem pandemii w 2020 roku.

3. Prognoza demograficzna

Wyniki prognozy ludności Polski wskazują na negatywny kierunek zmian demograficznych. Charakterystyczną cechą spodziewanych przemian jest zmniejszanie się liczby ludności oraz postępujący proces starzenia. W roku 2023, 59,2% mieszkańców powiatu grodziskiego jest w wieku produkcyjnym, 21,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_grodziski_wielkopolskie

Prognoza zmian stanów ludności w Powiecie Grodziskim w latach 2025-2050.

Powiat Grodziski	LATA				
	2025	2030	2035	2040	2050
	52 274	52 378	52 189	51 295	50 702

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Prognoza stanu ludności na przełomie 2025-2040 utrzymywać będzie się na podobnym poziomie. Prognozowany spadek liczby ludności zaobserwować można w roku 2050.

III. Sytuacja zdrowotna mieszkańców Powiatu Grodziskiego

1. Lecznictwo ambulatoryjne

Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna na terenie Powiatu Grodziskiego		
Lp.	Nazwa poradni	Liczba
1.	Poradnia alergologiczna	1
2.	Poradnia ginekologiczna – położnicza	4
3.	Poradnia laryngologiczna	3
4.	Poradnia logopedyczna	1
5.	Poradnia neurologiczna	3
6.	Poradnia okulistyczna	2
7.	Poradnia ortopedii i traumatologii narządu ruchu	3
8.	Poradnia ortopedyczna/ urazowo – ortopedyczna/ chirurgii urazowo - ortopedycznej	3
9.	Poradnia pulmonologiczna	1
10.	Poradnia endokrynologiczna	2
11.	Poradnia kardiologiczna	3
12.	Poradnia urologiczna	3
13.	Poradnia diabetologiczna	1
14.	Poradnia onkologiczna	1
15.	Poradnia dermatologiczna	2
16.	Poradnia psychologiczna	1
17.	Poradnia fizjoterapii	1
18.	Poradnia chirurgiczna	3
19.	Poradnia chirurgii dziecięcej	1
20.	Poradnia chirurgii naczyniowej	1
21.	Poradnia leczenia bólu	1
22.	Poradnia reumatologiczna	1
23.	Poradnia pediatryczna	1
24.	Poradnia zdrowia psychicznego	1
25.	Poradnia internistyczna	1
26.	Poradnia endoskopii	1
27.	Poradnia gastroenterologiczna	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od podmiotów z terenu Powiatu Grodziskiego prowadzących działalność w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej

Na terenie Powiatu Grodziskiego łącznie w ww. poradniach w 2021 r. udzielono 27 746 porad, w 2022 r. 29 962 porady, w 2023 r. 32 208 porad, a w 2024 r. 34 532 porady.

W poradniach funkcjonujących w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Grodzisku Wielkopolskim udzielono następującą ilość porad:

Nazwa poradni	rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024
	liczba przyjęć	liczba przyjęć	liczba przyjęć	liczba przyjęć
Poradnia Chirurgiczna	7 735	8 774	9 368	9 713
Poradnia Chirurgii Urazowo - Ortopedycznej	2 144	2 325	2 889	4 185
Poradnia Ginekologiczna - Położnicza	5 856	6 099	5 599	5 748
Poradnia Kardiologiczna	3 928	4 073	3 997	4 369

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z SP ZOZ w Grodzisku Wielkopolskim

W latach 2021–2024 łączna liczba porad systematycznie wzrastała. Największą dynamikę rozwoju odnotowano w Poradni Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, której liczba przyjęć niemal się podwoiła. Poradnia Chirurgiczna utrzymuje wysoki i stabilny poziom przyjęć, z wyraźną tendencją wzrostową. Poradnia Kardiologiczna wykazuje umiarkowany, ale stały wzrost, co może być wynikiem rosnącej liczby pacjentów kardiologicznych w regionie. Nieco inaczej wygląda sytuacja w Poradni Ginekologiczno-Położniczej, gdzie liczba porad pozostaje relatywnie stabilna, z niewielkim spadkiem względem roku 2021.

W pozostałych poradniach funkcjonujących na terenie Powiatu Grodzkiego udzielono następującą ilość porad:

Nazwa poradni	rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024
	liczba przyjęć	liczba przyjęć	liczba przyjęć	liczba przyjęć
Poradnia Chirurgii Naczyniowej	1811	2553	2939	2050
Poradnia Dermatologiczna	2315	2563	2532	2822
Poradnia Ginekologiczna - Położnicza	1750	1431	2588	2341
Poradnia Onkologiczna	894	755	727	523
Poradnia Urologiczna	1313	1389	1569	2781

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z pozostałych placówek oferujących opiekę ambulatoryjną na terenie Powiatu Grodzkiego.

Największy przyrost zanotowała Poradnia Urologiczna (+112%), co może wynikać z rozszerzenia oferty świadczeń lub większej dostępności specjalistów. Poradnia Chirurgii Naczyniowej oraz Dermatologiczna również wykazały wzrost liczby przyjęć, choć w przypadku naczyniowej zauważalny jest spadek w roku 2024 po wcześniejszych wzrostach. Z kolei Poradnia Onkologiczna od 2021 r. systematycznie traci pacjentów — spadek o ponad 40% może świadczyć o konsolidacji świadczeń w większych ośrodkach. Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w powiecie poza SP ZOZ zanotowała wyraźne odbicie po 2022 r.

2. Lecznictwo zamknięte

Na terenie Powiatu Grodzkiego funkcjonuje szpital powiatowy – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzisku Wielkopolskim (SP ZOZ). Szpital Powiatowy w Grodzisku Wielkopolskim funkcjonuje w systemie lecznictwa na poziomie referencyjności szpitala powiatowego. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa i umów z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ), który jest dla jednostki głównym płatnikiem. SP ZOZ oferuje także świadczenia komercyjne.

Szpital usytuowany jest 52 km od Poznania, 30 km od Kościana, 25 km od Wolsztyna i 21 km od Nowego Tomyśla. Oferta medyczna szpitala jest skierowana przede wszystkim do pacjentów zamieszkujących teren Powiatu Grodzkiego, obejmuje 5 gmin powiatu (Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Rakoniewice, Wielichowo). Szpital leczy także pacjentów z powiatów ościennych: poznańskiego, kościańskiego, nowotomyskiego i wolsztyńskiego oraz innych jeśli jest taka potrzeba i wola pacjenta.

Obszar szpitala to kompleks dwóch budynków:

- część medyczna,
- część administracyjna.

Szpital składa się z pięciu oddziałów:

- Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii, (działalność zawieszona z dniem 3.09.2025 r. do 3.03.2026 r.)
- Oddziału Chirurgicznego z Pododdziałem Gastroenterologicznym,
- Oddziału Położniczo – Ginekologicznego, (zawieszenie działalności w części położniczej od 1.11.2025 r. do 1.05.2026 r.)
- Oddziału Noworodkowego (zawieszenie działalności od 1.11.2025 r. do 1.05.2026 r.)
- Oddziału Internistyczno - Kardiologicznego.

W strukturach szpitala funkcjonują także:

- Apteka szpitalna,
- Blok operacyjny,
- Centralna sterylizatornia,
- Izba Przyjęć,
- Nocna i świąteczna opieka zdrowotna, tzw. pomoc wieczorowa,
- Transport sanitarny,
- Zespoły Ratownictwa Medycznego (P, S)

W ramach prowadzonej działalności (hospitalizacja) w latach 2021-2024 przyjęto na oddziały szpitalne następująco liczbę osób:

Nazwa oddziału	rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024
	liczba przyjęć	liczba przyjęć	liczba przyjęć	liczba przyjęć
Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	67	43	43	52
Oddział Chirurgiczny	654	588	1152	1067
Oddział Położniczo – Ginekologiczny	1978	2288	2257	2225
Oddział Wewnętrzny	727	1030	1003	1123
Oddział Noworodkowy	517	576	491	389
Zakład Opiekuńczo – Leczniczy	0	0	54	64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z SP ZOZ w Grodzisku Wielkopolskim

Największą liczbę przyjęć zaobserwować można na Oddziale Położniczo – Ginekologicznym w roku 2022, w stosunku do lat ubiegłych. Wzrosła również liczba przyjęć na Oddziale Chirurgicznym. Największy spadek zauważalny jest na Oddziale Noworodkowym.

Najczęstsze przyczyny hospitalizacji mieszkańców Powiatu Grodziskiego.

Nazwa oddziału	Przyczyny hospitalizacji
Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii	W 2021–2022 Oddział funkcjonował głównie jako oddział interwencyjny w leczeniu najcięższych postaci COVID-19. Od 2023 r. oddział wraca do bardziej typowego profilu działalności – leczenia ostrej niewydolności oddechowej o różnej etiologii.
Oddział Chirurgiczny	Oddział stopniowo odchodzi od hospitalizacji covidowych na rzecz zabiegów planowych i interwencji chirurgicznych. Rośnie liczba przypadków niewydolności żył i dolegliwości bólowych jamy brzusznej, które często wymagają diagnostyki różnicowej lub zabiegów, widoczny jest wyraźny trend powrotu do hospitalizacji planowych, zwłaszcza w zakresie leczenia przepuklin i niewydolności żył.
Oddział Położniczo – Ginekologiczny	Oddział Położniczo-Ginekologiczny utrzymuje największą różnorodność rozpoznań, obejmując zarówno przypadki okołoporodowe, jak i ginekologiczne, ze wzrostem problemów hormonalnych i zmian endometrium. Zwiększona liczba hospitalizacji z powodu bólu podbrzusza sugeruje intensyfikację diagnostyki różnicowej (np. torbiele, endometrioza, infekcje).
Oddział Wewnętrzny	Niewydolność serca jest główną przyczyną hospitalizacji cztery lata z rzędu, co wskazuje na duży odsetek pacjentów

	kardiologicznych i konieczność opieki nad chorobami przewlekłymi.
Oddział Noworodkowy	Profil oddziału jest stabilny, dominują noworodki wymagające rutynowej hospitalizacji poporodowej lub obserwacji
Zakład Opiekuńczo – Lecznicy	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy przyjmuje pacjentów w ciężkim stanie ogólnym, najczęściej z powikłaniami neurologicznymi lub kardiologicznymi, dominują przypadki wymagające długotrwałej, pielęgnacyjnej opieki.

Mieszkańcy Powiatu Grodzkiego w roku 2021 najczęściej hospitalizowani byli w grodzkim szpitalu z powodu wirusa COVID-19. Najważniejszą przewlekłą przyczyną hospitalizacji we wszystkich latach jest niewydolność serca – przewija się przez kilka oddziałów i pozostaje stałym problemem klinicznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z SP ZOZ w Grodzisku Wielkopolskim.

3. Problem uzależnień w Powiecie Grodzkim

1) Alkoholizm

Alkoholizm, określany również jako zespół uzależnienia od alkoholu, stanowi najbardziej zaawansowaną postać zaburzeń związanych ze spożywaniem alkoholu. Klasyfikowany jest jako przewlekła choroba o podłożu biopsychospołecznym, charakteryzująca się utratą kontroli nad ilością oraz częstotliwością spożywanego alkoholu, postępującą tolerancją, występowaniem objawów odstawiennych oraz trwałą koncentracją życia wokół potrzeby picia. Alkoholizm należy do spektrum problemów alkoholowych, w którym mieszczą się również pijaństwo oraz nadużywanie alkoholu. Chociaż alkoholizm jest najbardziej destrukcyjną formą zaburzenia, także wcześniejsze stadia mogą prowadzić do istotnych szkód zdrowotnych, społecznych i rodzinnych.

Nadużywanie alkoholu definiowane jest jako utrwalony wzorzec spożywania prowadzący do negatywnych konsekwencji, takich jak zaburzenia funkcjonowania społecznego, rodzinnego i zawodowego, pogorszenie relacji interpersonalnych, a także podejmowanie zachowań ryzykownych, w tym prowadzenie pojazdów lub obsługiwanie maszyn pod wpływem alkoholu. W przeciwieństwie do alkoholizmu, nadużywanie nie musi wiązać się z rozwojem tolerancji czy objawów fizycznego uzależnienia. Niemniej jednak może stanowić etap poprzedzający pełnoobjawowe uzależnienie i często charakteryzuje się stopniowym zaburzeniem kontroli nad spożywaniem alkoholu.

Przejście od nadużywania alkoholu do alkoholizmu zachodzi wówczas, gdy osoba zaczyna doświadczać uporczywego głodu alkoholowego prowadzącego do utraty zdolności do regulowania ilości spożywanego alkoholu. Towarzyszy temu wzrost tolerancji, który wymusza przyjmowanie coraz większych dawek w celu osiągnięcia oczekiwanego efektu psychicznego lub fizjologicznego, oraz pojawienie się zespołu abstynencyjnego po zaprzestaniu picia. Zjawiska te świadczą o zmianach neuroadaptacyjnych w ośrodkowym układzie nerwowym, typowych dla choroby alkoholowej.

W literaturze podkreśla się, że skutki nadużywania alkoholu mogą pokrywać się z konsekwencjami obserwowanymi u osób uzależnionych, obejmując zwiększone ryzyko chorób somatycznych, zaburzeń psychicznych, trudności w funkcjonowaniu społecznym oraz rozwoju problemów prawnych. Z tego względu wczesna identyfikacja i interwencja w przypadku wzorców nadużywania są kluczowe, ponieważ mogą zapobiec progresji zaburzenia oraz zmniejszyć ryzyko powikłań zdrowotnych i społecznych.

W roku 2022 na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wielkopolskim zjawisko nietrzeźwych kierowców było bardzo wysokie. Na przełomie lat 2022 - 2024 liczba ujawnionych nietrzeźwych kierowców spadła o blisko 60%. To bardzo silny trend spadkowy, wskazujący na skuteczność działań prewencyjnych i kontrolnych prowadzonych przez policję.

Jednakże niepokojącym zjawiskiem wśród mieszkańców Powiatu Grodzkiego jest utrzymująca się tendencja interwencji policji wobec osób z problemem alkoholowym. Stała, niewielka zmienność liczby interwencji wobec osób z problemem alkoholowym sugeruje, że zjawisko ma charakter chroniczny i dotyczy utrwalonej grupy mieszkańców, których sytuacja życiowa nie ulega poprawie mimo interwencji policji. Na skalę problemu mogą wpływać czynniki społeczno-ekonomiczne, takie jak długotrwałe bezrobocie, które z pewnością niejednokrotnie wywołuje stres i nieumiejętność radzenia sobie z własnymi problemami, w skutek czego objawiają się groźne konsekwencje dla jednostek i ich rodzin, a także dla społeczności lokalnej.

Długotrwała bezczynność zawodowa jak i wyczerpanie limitów zasiłków wypłaconych przez Powiatowy Urząd Pracy, powoduje zubożenie rodzin i życie tylko ze świadczeń opieki społecznej. Brak perspektyw zawodowych, planów na przyszłość, stabilizacji życiowej, to problemy, z którymi nie umie poradzić sobie przeciętny człowiek. Niestety ciągła i pogarszająca się sytuacja materialna rodzin wywołuje frustrację i niezadowolenie, które rozładowuje się poprzez spożywanie napojów alkoholowych. Alkohol jest substytutem stosunkowo tanim i łatwo dostępnym. Pod wpływem alkoholu ujawnia się agresja, znika krytycyzm i maleje możliwość obiektywnej oceny swojego zachowania, co w konsekwencji prowadzi bardzo często do występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Dodatkowym czynnikiem w ostatnich latach były również długotrwałe skutki pandemii, które pogorszyły kondycję psychiczną i zwiększyły ryzyko nadużywania alkoholu. W efekcie interwencje policji pozostają na zbliżonym poziomie, ponieważ nie likwidują źródła problemu, a jedynie reagują na jego objawy.

2) Narkomania

Narkomania to wielowymiarowe zjawisko społeczne i zdrowotne polegające na przyjmowaniu substancji psychoaktywnych w sposób prowadzący do uzależnienia oraz postępującego pogorszenia funkcjonowania psychicznego, fizycznego i społecznego. Proces ten rozwija się stopniowo — od eksperymentowania, często motywowanego ciekawością, presją rówieśniczą lub chęcią poprawy samopoczucia, aż po regularne używanie, które powoduje utratę kontroli nad zachowaniem i konieczność stałego przyjmowania substancji. Narkomania jest zwykle powiązana z innymi problemami: zaburzeniami emocjonalnymi, trudnościami rodzinnymi, niską odpornością na stres, doświadczeniem przemocy lub zaniedbań, a także brakiem perspektyw zawodowych czy społecznych. W wielu przypadkach pełni rolę „ucieczki” od trudnej rzeczywistości, samotności lub napięcia psychicznego.

Narkomania w krótkim czasie prowadzi do poważnych zmian psychicznych pod postacią obniżenia uczuciowości wyższej, degradacji społecznej, zaburzeń krytycyzmu, osłabienia woli, kłamliwości, które często stają się przyczyną wejścia na drogę przestępczą. Produkcja narkotyków, fałszowanie recept, kradzież leków w szpitalach i aptekach, popełnianie przestępstw w celu uzyskania środków na narkotyki są nieodłączną stroną uzależnienia. Zaawansowane stadium narkomanii jest ciężką chorobą wyniszczającą organizm, prowadzącą do śmierci. Śmiertelność u narkomanów jest bardzo wysoka (najczęściej w wyniku przedawkowania), a niezależnie od tego dodatkowym czynnikiem jest obecnie AIDS. Metody leczenia są zazwyczaj nieskuteczne. Bardzo często zmiany psychiczne i uzależnienie są nieodwracalne. Medyczne metody leczenia nie przynoszą większych skutków. Nieco lepsze wyniki dają niekonwencjonalne metody terapii polegające na długotrwałym odosobnieniu i oddziaływaniach psychoterapeutycznych, połączonych z terapią pracą. Ograniczenie narkomanii jest trudne, gdyż zyski na handlu, produkcji, przemytu narkotyków są ogromne.

Na przestrzeni lat 2018-2022 na terenie Powiatu Grodziskiego stwierdzono wzrost przestępstw narkotykowych. W 2024 roku zanotowano ich aż 33, przy czym w 2018 roku stwierdzono ich 18. Lata 2022-2024 problem pozostawał na stałym poziomie. Problem narkotykowy w powiecie grodziskim pozostaje na stałym poziomie, ale wciąż wymaga uwagi operacyjnej, działań prewencyjnych i edukacyjnych oraz systematycznego monitoringu. Stała liczba przestępstw nie powinna prowadzić do obniżenia czujności służb — stabilność oznacza raczej utrwalony problem niż jego rozwiązanie.

IV. Założenia polityki zdrowotnej

Celem nadrzędnym, działań opisanych w niniejszym dokumencie jest poprawa stanu zdrowia mieszkańców Powiatu Grodziskiego, zmiana świadomości oraz zmniejszenie nierówności w zdrowiu.

Cele główne Planu Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego na lata 2026-2030:

- kształtowanie prozdrowotnego trybu życia,
- zwiększenie wczesnego wykrywania i skuteczności leczenia chorób nowotworowych.
- zmniejszenie zachorowalności i wskaźników umieralności, ze szczególnym uwzględnieniem schorzeń metabolicznych i cywilizacyjnych,
- tworzenie środowiska życia, pracy i nauki sprzyjającego zdrowiu,
- poprawa zdrowia psychicznego mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,

- zwiększenie prozdrowotnej świadomości społecznej, ograniczenie skali uzależnień poprzez uświadamianie społeczeństwa,
- zmniejszenie nierówności w zdrowiu i zwiększenie dostępności usług medycznych.

1. Cel strategiczny nr 1 – Przeciwdziałanie otyłości, promocja aktywnego trybu życia, zdrowego odżywiania i aktywnego starzenia się:

- a. upowszechnianie wiedzy na temat zdrowego odżywiania, mające na celu zmianę nawyków żywieniowych, zgodnie z zapotrzebowaniem organizmu i zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia nadwagi i otyłości,
- b. włączanie się do programów rządowych propagujących zdrowe żywienie i aktywność fizyczną,
- c. promocja aktywnego życia, upowszechnianie wiedzy na temat korzyści zdrowotnych płynących z uprawiania sportów i efektów tzw. „siedzącego trybu życia”,
- d. wspieranie aktywności ruchowej oraz aktywne uczestniczenie w tworzeniu jej zorganizowanych form, promocja aktywnego starzenia się,
- e. organizacja wydarzeń sportowych i rekreacyjnych.

2. Cel strategiczny nr 2 – Prowadzenie profilaktyki chorób cywilizacyjnych:

- a. zwiększenie wykrywalności chorób poprzez realizację dostępnych programów zdrowotnych i badań przesiewowych,
- b. promocja zdrowego trybu życia i prowadzenie działań edukacyjnych w obszarze następstw występowania chorób cywilizacyjnych,
- c. organizacja porad lekarskich i badań w ramach „Białej Soboty”,
- d. poradnictwo i doradztwo diabetologiczne,
- e. profilaktyka fizjoterapeutyczna dzieci od urodzenia do 12 miesiąca życia.

3. Cel strategiczny nr 3 – Wczesne wykrywanie i skuteczniejsze leczenie chorób nowotworowych:

- a. prowadzenie kampanii edukacyjnych zwiększających świadomość objawów wczesnych stadiów nowotworów i znaczenia regularnych badań,
- b. wspieranie programów profilaktycznych mających na celu zmniejszenie czynników ryzyka nowotworowego (zdrowe odżywianie, aktywność fizyczna, unikanie używek).

4. Cel strategiczny nr 4 – Zmniejszenie rozpowszechniania palenia tytoniu, przeciwdziałanie uzależnieniom i zaburzeniom psychicznym:

- a. wdrażanie przez placówki szkolno – oświatowe programów profilaktycznych dla młodzieży i rodziców, informujących o szkodliwości używek i następstwach ich stosowania oraz kształtowanie właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży, w tym także nauki zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego,
- b. prowadzenie kampanii informacyjnej dla całej populacji, na temat skutków długotrwałego palenia tytoniu (w tym palenia biernego), picia alkoholu oraz zażywania substancji psychoaktywnych i przeciw wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi,
- c. aktywne włączanie się do realizacji programów rządowych,
- d. promowanie udzielania pomocy grupom wsparcia i organizacjom pozarządowym działającym w obszarze profilaktyki uzależnień i profilaktyki zdrowia psychicznego.

5. Cel strategiczny nr 5 - Wzmocnienie systemu opieki nad zdrowiem psychicznym mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży.

- a. prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach – programy dotyczące odporności psychicznej, radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania depresji i zachowaniom autodestrukcyjnym,
- b. prowadzenie programów wczesnego wykrywania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży (screening szkolny, konsultacje profilaktyczne),

c.zmniejszanie stygmatyzacji zaburzeń psychicznych poprzez kampanie informacyjne i szerzenie wiedzy o możliwościach pomocy.

V. Harmonogram działań

Zadania określone w „Planie Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego na lata 2026–2030” będą realizowane w zakresie uzależnionym od dostępnych możliwości organizacyjnych oraz środków finansowych przewidzianych na ten cel w budżecie powiatu.

Szczegółowy harmonogram realizacji poszczególnych działań na dany rok kalendarzowy zatwierdzany będzie corocznie przez Zarząd Powiatu Grodziskiego – nie później niż do dnia 15 września.

Wyjątkowo, harmonogram realizacji zadań przewidzianych na rok 2026 zostanie zatwierdzony przez Zarząd Powiatu Grodziskiego do dnia 17 lutego 2026 r.

VI. Zakończenie

Działania w obszarze promocji zdrowia ukierunkowane są na zmniejszanie nierówności w stanie zdrowia populacji oraz na zapewnienie równych szans i dostępnych środków, umożliwiających wszystkim mieszkańcom osiągnięcie możliwie najwyższego poziomu zdrowia.

„Plan Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego na lata 2026–2030” stanowi dokument strategiczny, identyfikujący obszary wymagające szczególnego zaangażowania samorządu powiatowego w zakresie realizacji lokalnej polityki zdrowotnej. Wskazane w nim priorytety wyznaczają kierunki działań, które powinny być podejmowane w celu poprawy zdrowia mieszkańców oraz zwiększenia efektywności systemu ochrony zdrowia na poziomie powiatu.

Realizacja przyjętych celów wymagać będzie ścisłej współpracy i zaangażowania wszystkich szczebli samorządu terytorialnego – zarówno gminnego, jak i powiatowego – jak również odpowiednich instytucji rządowych oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze zdrowia publicznego.

Szczególne role w realizacji zaplanowanych zadań przypada jednostkom oświatowym, na których spoczywa odpowiedzialność za prowadzenie skutecznych działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży. W związku z powyższym, niezbędne jest aktywne zaangażowanie dyrektorów szkół i placówek wychowawczych w kreowanie środowiska wspierającego zdrowie młodego pokolenia.

Uzasadnienie
DO UCHWAŁY NR XXI/ /2026
RADY POWIATU GRODZISKIEGO

z dnia 27 stycznia 2026 r.

**w sprawie uchwalenia Planu Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego
na lata 2026-2030**

Zgodnie z zapisami art. 4 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie promocji i ochrony zdrowia. Natomiast zgodnie z zapisami art. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1461) zadania władz publicznych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej obejmują w szczególności: tworzenie warunków funkcjonowania systemu ochrony zdrowia; analizę i ocenę potrzeb zdrowotnych oraz czynników powodujących ich zmiany; promocję zdrowia i profilaktykę, mające na celu tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu oraz finansowanie w trybie i na zasadach określonych ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej. Kolejno, zgodnie z art. 8 ww. ustawy do zadań własnych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez powiat należy w szczególności: opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów polityki zdrowotnej wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców powiatu - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami; inicjowanie, wspomaganie i monitorowanie działań lokalnej wspólnoty samorządowej w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej prowadzonych na terenie powiatu; pobudzanie działań na rzecz indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie i na rzecz ochrony zdrowia; podejmowanych innych działań wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych. „Plan Polityki Zdrowotnej i Potrzeb Zdrowotnych dla Powiatu Grodziskiego na lata 2026-2030” ma na celu zlikwidowanie różnic w obecnym stanie zdrowia oraz zapewnienie równych szans i środków tak, by umożliwić wszystkim mieszkańcom Powiatu Grodziskiego osiągnięcie pełnego potencjału zdrowotnego. Wskazuje obszary wymagające szczególnego zainteresowania samorządu, które w realizacji polityki zdrowotnej Powiatu Grodziskiego na przestrzeni lata 2026-2030 powinny zostać uznane za priorytetowe.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.